

Kyrkogrim.

Anders Nilsson i V.Torp hade år 1858 skänkt jord till en ny kyrkogård, och för den skull fick han själv välja gravplats. Han blev emellertid själv den förste, som skulle begravas på den nya kyrkogården, men släktingarna ville inte, att så skulle ske, ty då kom han att bli kyrkogrim. De lyckades också uppskjuta begravningen så länge, att ett litet barn först hann bli begravet där.

-2-
Varulv.

Min morfader brukade säga, att den, som skändade en kvinna, blev varulv. Vid vissa tider fick han taga en hunds skepnad och bet då ihjäl havande kvinnor. En gift man kunde vara varulv och gå ut om nätterna medan hustrun sov, men när hon vaknade på morgonen var han åter hemma, så att hon inte märkte någonting.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3215

Spöke.

I den gamla gården, som fanns här, innan jag uppförde nya byggnader, skulle det spöka. När minst tösen någon gång gick upp på Gällen sedan det blivit mörkt för att hämta ved eller torr tång, som även användes som bränsle, blev hon alltid nedkastad av någon varelse där uppe.

3215

Lantmätare.

En dräng, Anders Hansson, körde en gång för en lant-
mätare på strandvägen mot Böste. Plötsligt såg han, att
lantmätarens mössa brann, och han trodde då, att denne mätt
fel på den platsen och kom att gå igen där.

3215

*Skäve
vd Wimmerby
bn L. Isie
nytt a. 1931*

*nytt a. 1931
Bee. Miss Anna Nilsson
Född 1874 i h. Isie*

3215

Bäckhästen.

Om bäckhästen har jag hört, att han lockade folk till att rida på sig, men då blev han allt längre och längre, samtidigt som benen blevo kortare, så att han till slut försvann, och ryttaren stod i vattnet.

Fånga nissen.

De gamle brukade säga, att om man kunde fånga nissen i sädesbingen, skulle säden räcka länge. Hur det gick till, vet jag emellertid ej.

Kyrkan flyttas.

Kyrkan låg förut vid gamla kyrkogården i L. Isie, men den flyttades sedan till V. Torp. Detta tyckte inte folket i Isie om, och de sade, att klockorna skulle man åtminstone inte kunna flytta. Min farfar var med och körde, när klockorna skulle flyttas, och han talade om, att när skjutsarna kommo till ett vägskäl, stannade hästarna och man kunde inte få dem att gå vidare.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3215

Dyna källa.

Dyna källa i L. Isie skall ha uppkommit på följande sätt: En gång var det mycket torrt i trakten, och alla brunnar och källor i trakten torkade ut. Man grävde efter vatten på flera ställen, men lyckades inte finna något. Då rådfrågade man en klok gumma, och hon förklarade, att man skulle binda för ögonen på en ung hingst, som inte hade fått vatten på någon tid, och låta den springa fritt. Där den sparkade i marken, skulle man gräva. Man gjorde så och plötsligt träffade man på en vattenåder, varifrån vattnet forsade fram med våldsamt kraft, och inom kort hade det trängt in i husen och tog med sig knivar, skedar o.dyl. från borden. Därför kallas den bäck, som nu leder bort vattnet från källan, för Skedfallsrännan. Det framstörtande vattnet försökte man hejda genom att stoppa en dyna i hålet, och därav har källan fått sitt namn.

Åsumspågen.

3215

Tue Andersson i St. Isie skulle fara till Åsumspågen i ett ärende åt en gumma, men själv trodde han inte på dennes klokskap. På vägen stannade han till hos en släkting och drack kaffe. När han skulle köra igen var den ena hästen halt, så att den måste bytas ut. Han fortsatte därefter och kom lyckligt till Åsum, där han satte sig att vänta bland de övriga patienterna. Efter en stund kom Åsumspågen in och började prata med dem, som sutto där. Då vände han sig plötsligt till Tue och sade: "Det var tråkigt, att hästen blev halt, men det är nog bäst, att Ni lär Er tro på mig, annars blir kanske den andre hästen också halt." Tue hade då inte tålat med någon om sitt missöde, så att han måste medgiva, att Åsumspågen inte var så dum.

Att bota sjukdom.

Om man tog en sak från en person, och han saknade denna mycket, kunde den användas för att bota sjukdom. Föranålet skulle likväl lämnas tillbaka, när det använts.

Julastua.

Under julen höllö drängarna och pigorna julastua. När de båda juldagarna hade gått, samlades traktens drängar och pigor på en gård för att dansa. Dessutom bjöds det på brännvin och julmat. Nästa kväll samlades man på ett nytt ställe och fortsatte så till Knut.

Jullek.

En jullek var att springa med grisfoten. En grisfot kastades in i en stuga, varefter den, som kastat sprang sin väg. Om man kunde fånga honom, skulle han bjudas på en sup för varje ben i grisfoten.

13-

Tyda.

För att få inblick i framtiden brukade de unga välja nyårspsalm. På kvällen vid det första nyårsnyet tog man en psalmbok med och gick ut under bar himmel. Där slog man upp en psalm på måfå, varefter man gick in och läste den. Av innehållet kunde man sluta sig till det nya årets händelser.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3215

Att skjuta ut det gamla året.

På nyårsaftonen skjöts det gamla året ut. Kunde man fånga skytten, skulle han trakteras.

3215

Att gå med fågeln.

Trettonafton gick man med fågeln. En av drängarna hade fångat en fågel, som han släppte in i stugan. Kunde man fånga drängen, skulle han trakteras med brännvin.

Taga ringarna.

Fastlagslördagen brukade drängarna låna hästar av husbonden för att rida och taga ringarna. Detta skedde nere vid V.Torps by, ty där kunde man rida i ring. En av ringarna, vilka voro upphängda på en "flöjel", var märkt med ett K och den som fick denna ring blev kung. Han blev sedan utpyntad med ris och band av några flickor från trakten, varefter man red parvis från gård till gård under det att en medföljande spelman spelade. När man kom till en gård blev det traktering, varefter man drog vidare till nästa ställe. På kvällen ställde man till dans, och kungen utvalde då en drottning.

Slå katten ur tunnan.

De, som inte kunde skaffa någon häst brukade slå katten ur tunnan på fastlagslördagen, ty detta skedde till fots. Man gick i ordning fram och slog ett slag med en påk på tunnan, tills denna gick sönder. Det gällde just att bli i tillfälle att slå det sista slaget, så att katten kunde komma ut.

3215

*L. Skerfve
Kärad. Munnsting
Söcker L. Erik
1778 år 1731*

*Cyrolf Albert Skerfve
och Bengt
Johan Carl Skerfve
född 1877, L. Erik*

Påskan.

Annandag påsk lektes ett bollspel på blejan
/blekan: det ställe där man brukade bleka lin/.
Drängarna och pigorna skulle på den dagen för första
gången på året leka boll. Det var ett lyrspel, man
lekte, och man slog till bollen med handen. Bollen
gjorde man själv.

Midsommar.

På midsommaraftonen och midsommardagen skulle det alltid dansas, men här höll man till vid ett vägkors utan några särskilda anstalter liksom vilken annan kväll som helst. Nere vid Böste brukade man emellertid dansa kring majstång. Denna bestod av en lång stång med tre tvärramar. I toppen satt en liten flagga, och från varje tvärrarm hängde det två kransar, en i varje ända. Stången i sin helhet var klädd med grönt, men utanpå lövverket löpte en girland av buxbom.

Djurens skötsel.

Det var "tösernas" d.v.s. pigornas uppgift att ge djuren. Man brukade välja ut en särskild hushållsgris, men denna skulle husmodern själv passa, för att den skulle bli riktigt väl skött. Husmodern skulle även själv sticka änderna och gässen, när dessa skulle slaktas. Detta fick hon göra även om hon var i grossess, om hon bara inte släppte djuren innan alla livstecken upphört. Detta gjorde min mormor så, att sedan hon stuckit en, trampade hon på den, medan hon stack den näste. Svinslakten fick hon likväl inte vara med om.

Djurens föda.

På helgaftnarna skulle djuren ha riklig föda.

En gång på våren och en gång på hösten skulle korna ha en salt sill för att trivas. Man strök tjära på sillen, för att mycket skulle fästa på, när man sedan drog den i salt.

22-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3215

Att bestämma kön på kalven.

Var ljuvret fullt av mjölk, när en ko tog tjur, skulle det bli en kvigkalv, i motsatt fall en tjurkalv.

Skriv endast på denna sida!

En ko skall bli dräktig.

Bråkade en ko icke bli dräktig, skulle man skära den i örat så att det blödde, så snart den hade tagit tjur. Det skulle hjälpa.

Sådden.

Husbonden och "stästärängen" sådde själva all säden. Man fyllde säkorgarna under middagsrasten den ena dagen och sådde följande morgon, innan man ännu hade fått det första målet, ty sedan skulle man följa hästarna. När man hade satt slut, skulle man ha sågille. Detta var dock endast för husets eget folk, och det var endast fråga om mat. Man fick fisk, gröt och såplättar samt brännvin.

Sista kärven och sista lasset.

Den sista kärven skildes från de övriga därigenom att man band två band om den. Den kallades "städaren".

Det sista lasset kallades "vångasoen".

Främmande till gården.

När det kom främmande till gården, och särskilt släktingarne brukade ofta fara och hälsa på varandra oanmälda, blev det stor uppståndelse. Det gällde särskilt att skaffa bättre mat än man använde i vardagslag, ty då levde man mycket enkelt. På min farfars gård slaktade man t.ex. inte en höna, om man inte hade främmande, men vid sådana tillfällen bjöds det vanligen på hönsstek, emedan det var det bekvämaste man hade att tillgå, om man inte nyligen hade slaktat. Gästerna bjödos in i kammaren. Innanför dörren stod det alltid ett stort krus med svagdricka, varur de allra först bjödos dricka. Därefter stoppade min farfar en långpipa och tände den samt drog några bloss. Denna pipa bjöd han sin gäst, sedan han först torkat av munstycket med rockärmen. Efteråt tände han en likadan pipa till sig själv, och sedan kunde samtalet komma igång.

Förning till gillena.

Till ett gille hade man alltid förning med sig.

Denna kunde utgöras av mjölk, sylta och rödbetor
o.s.v. När man skulle till släktingar, måste man
emellertid ha finare förning t.ex. en spettkaka.

Det hörde till, att när man var på kalas, skulle alla
karlarna bli fulla, och därför gick det mycket
brännvin åt, men sådant användes likväl aldrig som
förning.

3215

Måltider.

Förr fingo töserna aldrig sitta till bords utan skulle stå och äta, så att de lätt kunde vara till reds och passa upp. Far och mor åto i kammaren. Denna tjänade även som sovrum åt dem och de mista barnen, medan de äldre barnen fingo ligga hos drängarna eller pigorna. Tjänstfolket och barnen åto i stugan, där störst-drängen satt vid bordsändan för att kunna hålla ordning. Det var också hans uppgift att skära t.ex. fläsket och brödet.

Kosthållet var mycket enkelt och bestod mest av fläsk eller sill med potatis. Kokt fläsk åts vanligen kallt. Varmt åts det endast med nykokt potatis och senapsdoppa. En mycket onyttigt rätt, som användes mycket, när jag var pojke, var syltenjolk. Själv använder jag sådan fortfarande. Den består av färmjolk,

som kokas medan den är nymjölkad, varefter den får stå orörd tills
den tjocknar, då den får en syrlig smak. Man hade mjölken i ett
fat, som stod mitt på bordet, och när man skulle äta, bröt man
ett stycke bröd, som man fäste på knivspetsen och doppade i
mjölken.

3215

Barnsängskvinnor.

Till barnsängskvinnor skulle man bära "baläja". Denna utgjordes av gröt, vilket skulle vara det första kvinnan skulle förtära.

Linbrytningen.

Förr var det vanligt, att man odlade lin här i trakten, och då fanns det även särskilda brytstugor. Efter hand som linodlingen blev mindre vanlig, nedrevos emellertid brytstugorna, och man grävde i stället en brytgrop för varje gång man skulle bryta. Gropen var omkring fyra eller fem alnar lång, omkring en aln bred och ett par alnar djup. Vid gropen ställdes ett brädstaket, över vilket järnstänger lades. På dessa lades linknippena, när de skulle torkas. Man eldade då i gropen, och som bränsle användes halm eller kvistar. Vid ena ändan av gropen fanns en utvidgning, och här satt en gumma, som hade till uppgift att se till elden, ty denna måste ständigt dämpas ned med en eldgaffel för att inte sprida sig till "hören".

Öknamm på drängarna.

På min faders gård fanns det alltid fyra drängar. Benämningarna på dessa voro: Störst drängen, halvkarlen, trillingen och pojken. Skällsord på drängarna voro t.ex. gantaöra /virrig/, tränos /dumbom/, fjomse /tafatt/, dröse /senfärdig/, flabb /pratmakare/. Det sista ordet användes likväl inte alltid i dålig betydelse. En gumma i Böste sade t.ex., då hennes son hade blivit kung, när man tog ringarna: "Vår flabb blev kung."

Drängarnas flyttning.

När drängarna flyttade den 24 oktober, skulle de alltid ha ett kisteäpple, d.v.s. ett äpple, som man lade i kistan åt den.

När riksdagsmännen foro till Stockholm.

Min farfar var riksdagsman i bondeståndet. Det var besvärligt att göra resan till Stockholm på den tiden, och för att få det så bekvämt som möjligt gjorde farfar och några andra skåneriksdagsmän så, att de gemensamt köpte en särskilt fin vagn, som de använde endast för detta ändamål.

35-

En process.

Folket här i trakten var mycket processlystet.
Min morfar processade t.ex. en gång med en granne om
en pil, som stod i skälet mellan de båda egendomarna.
När min fader övertog gården, högg han ner pilen,
men gubbarna fortsatte likväl sin process.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3215

Stå spetsgård.

Min farfar var med och stod "spissgar" vid den sista avrättningen på galgbacken i V.Vemmenhög. Det var Hallingen, som avrättades den gången, emedan han hade våldfört sig på en kvinna och sedan dödat henne. De som stodo spetsgård hade till uppgift att hindra folket att tränga på. Till detta uppdrag valde man ut ett par unga, helst ogifta karlar från varje socken.

Väderlekstecken.

När det "sölar" i sjön i sydväst, blir det regn men
i sydost torrt.

När östan börjar droppe,
vill de alri höra oppe.

Ståne
Mennings
L. Trid
1497
1931

Sten Holmström
Kopparberg
Bor i K. Sjöström
Född 1874 i K. Sjöström